ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN DE NACHTEGALENPARK, GERARD LE GRELLELAAN 5 EN 7-7A TE ANTWERPEN

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 425

Rapport opgemaakt door: Gabriella Kaszas

Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

Juni - december 2017

Dossiernr. 21363

OE: 2017E359

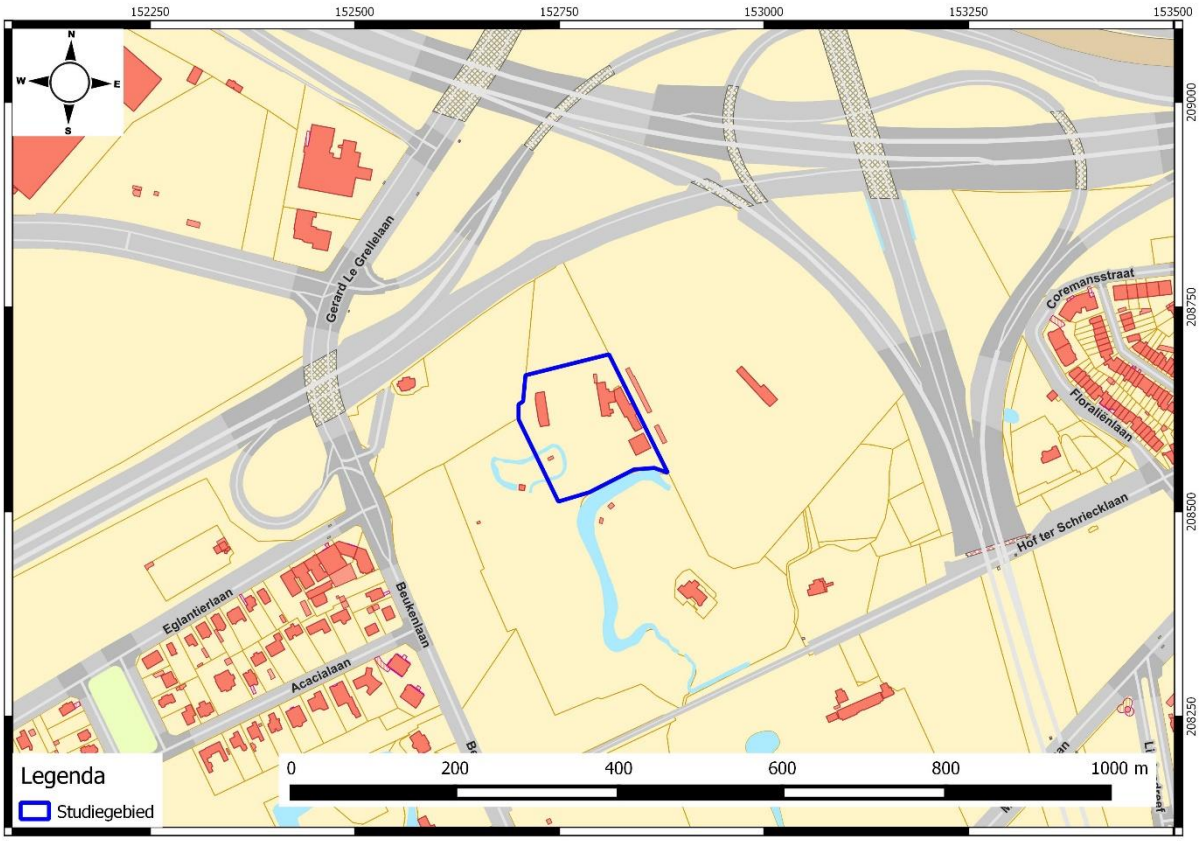
Aartselaar

DEEL 3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1 INLEIDING

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de bouwheer naar aanleiding van de geplande verbouwing en uitbreiding van de basisschool Kosmos. Het onderzoeksgebied situeert zich in Antwerpen, ten zuiden van de stadskern. Dit gebied grenst in het oosten aan het district Berchem. De percelen bevinden zich in het Nachtegalenpark, ten zuiden van de A12 en het knooppunt Antwerpen Zuid. Het Park Den Brandt bevindt zich ten zuidwesten van het onderzoeksgebied. Volgens het gewestplan ligt het studiegebied in een omgeving die vooral gekenmerkt wordt door woongebieden, gebieden voor dagrecreatie (ten westen van het studiegebied) en parken. Het onderzoeksgebied zelf is gemarkeerd als parkgebied.

De beoogde graafwerken worden beschouwd als een ingreep in de bodem. Doordat de oppervlakte van de percelen waarop deze ingreep betrekking heeft de 3.000m² overschrijdt, de ingreep in de bodem (ca. 1660m²) de 1.000m² overschrijdt en de initiatiefnemer publiekrechtelijk is moet er, in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet, voorafgaand aan een bouwvergunning, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel van de site te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). Gezien het terrein momenteel grotendeels verhard en bebouwd is, is onderzoek met ingreep in de bodem voorlopig niet mogelijk. Bijgevolg wordt een archeologienota opgemaakt op basis van bureauonderzoek.

Figuur 1: GRB met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw). Aangemaakt op schaal 1:15000. (Bron: Geopunt 2017)

2 GEMOTIVEERD ADVIES

Het gevoerde bureauonderzoek is naar onze mening volledig als archeologisch vooronderzoek bij aanleiding van de geplande verbouwing en uitbreiding van de basisschool Kosmos. Op basis van een analyse van de landschappelijke, historische, cartografische en archeologische gegevens over het projectgebied menen wij te kunnen besluiten dat er een archeologisch potentieel is of was maar dat de impact van de geplande werkzaamheden op het archeologisch bodemarchief minimaal is.

Dit baseren we op:

- Het terrein werd eeuwenlang in gebruik genomen door de kasteel “Vogelzang” en zijn tuinen. In de loop van de 20ste eeuw was er echter een sterke uitbreiding van bebouwing en industrialisering in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Op het terrein hebben deze geen invloed, het blijft een park en groene zone. Uit een analyse van het huidige landschap blijkt dat het onderzoeksgebied in grote mate verstoord is door de oprichting van de bijgebouwen die deels werden onderkelderd. De verstoring van de bodem vond er ter hoogte van de kelders plaats tot op een diepte van maximaal 4m onder het loopvlak. In de noordelijke gedeelte werd ook de oorspronkelijke vijver van het kasteel gedempt voor de aanleg van de Biralmontomwalling.
- De toekomstige werken omvatten een restauratieproject van de oude stalligen waarbij geen ingrepen in de bodem gebeuren. De huidige bijgebouwen werden gesloopt en twee paviljoenen werden gebouwd. De ene paviljoen word gebouwd op de plaats van de huidige vierkanten gebouw, waarbij al een derde van de oppervlakte mogelijk verstoord is (door de aanleg van de vierkanten gebouw). De tweede gebouw (turnzaal) werd op de plaats van de gedempt vijver gepland, waar geen restanten van gebouwen van het kasteeldomein worden verwacht.

Deze gegevens maken dat de impact van de werken op eventueel aanwezige archeologische erfgoedwaarden zeer beperkt is. De bodemingrepen zouden slechts plaatselijk archeologische resten kunnen aansnijden. Bijgevolg is de kans op kennisvermeerdering zeer beperkt tot zelfs onbestaand. Bovengenoemde argumenten en een kosten-baten afweging pleiten daarom voor het afzien van verder onderzoek. Bijgevolg dient ook geen programma van maatregelen te worden opgesteld.